

лікування 3-4 стадії онкологічних захворювань, оскільки по усіх критеріях оцінки українські вчені визначили даний метод одним з найбільш значимих.

Список використаних джерел:

1. Петрух О. А. Інструменти державного регулювання галузі охорони здоров'я крізь призму створення інновацій // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України : Матеріали ХХІІ-гої міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених. Львів, 15-16 травня 2015. С. 164.

Олена ЛІЩУК

здобувачка освітньо-професійної програми
«Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та персоналу ЗУНУ Жанна КРИСЬКО

**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ НА
ПІДПРИЄМСТВІ**

У сучасних умовах розбудови української державності, утвердження демократичних засад громадянського суспільства та прагнення України до членства в Європейському Союзі, формування нової концепції функціонування безпечної праці на підприємствах є одним із пріоритетів державної політики. Однією з найбільш гострих і невирішених проблем вітчизняних підприємств залишається необхідність пошуку дієвої моделі управління безпекою праці, що потребує дослідження теоретичної сутності безпеки праці.

Головним обов'язком держави згідно Конституції України є забезпечення і утвердження прав і свобод людини, важливе місце серед яких займають трудові права [1]. Право на безпечні умови праці забезпечується за допомогою правових, соціально-економічних, технічних, організаційних, лікувально-профілактичних та інших заходів, які разом складають систему охорони праці на підприємстві.

На сьогоднішній день безпека праці на підприємствах є багатоаспектним явищем, яке досліджується багатьма науками й менеджментом, зокрема. Але, безпека праці, в першу чергу, є суспільним явищем, оскільки проявляється в багатьох сферах життєдіяльності соціуму. Від умов, в яких працює людина, і як забезпечується її безпека під час роботи, залежить її якість і рівень життя, можливість власного розвитку. Безпека праці є одним з основних напрямів соціальної політики держави. Незважаючи на те, що роботодавці і наймані працівники мають протилежні інтереси (максимальний прибуток з найменшими затратами), сучасні наукові дослідження свідчать, що в безпеці праці повинні

бути зацікавлені обидві сторони. Як відомо, існує залежність – чим менше витрат на безпеку праці, тим більше витрат у роботодавця загалом [2, 36].

Відомо, що хороші умови праці підвищують продуктивність праці робітників, а отже і прибуток роботодавця. З історії відомо, що ще на початку ХХ ст. роботодавці в усьому світі усвідомили той факт, що покращення умов праці призводить до підвищення прибутку підприємства. Так, Г. Форд стверджував: «Хто добре живе, той і добре працює» [3, 97].

Науково-технічний розвиток обов'язково має враховуватись для покращення стану безпеки праці працівників. Саме від дотримання технічних вимоги залежить безпека життя і діяльності працівників. Лише науково-технічний прогрес може забезпечити безпечне і комфортне виробництво, зробити працю ефективною і зменшити професійні ризики. Поява нових галузей техніки призвела до появи у виробничому середовищі фізичних факторів, що можуть впливати на стан здоров'я працівників (шум, вібрація, ультразвук, радіація, ультрафіолетове випромінювання, температурні коливання). Розроблені правила знешкодження цих шкідливих факторів. Використання комп'ютерної техніки, яка стала незамінною на будь-якому виробництві також шкідливо впливає на стан здоров'я працівників. Тому вкрай важливими є науково обґрунтовані технічні вимоги, які передбачають чіткий порядок використання приладів і технологій на підприємстві.

Але науково-технічна революція і бурхливий розвиток технологій не дозволяють своєчасно розробляти і уніфікувати правила поведінки з обладнанням і технологіями. Всі ці проблеми потребують наукового підходу для їх вирішення на основі технічних і медичних рішень. У вузькому розумінні безпека праці цьому і присвячена.

Безпека праці також є і правовою категорією, тому що формує основний зміст норм трудового права, яке покликане для захисту життя і здоров'я працівників. Трудове право регулює відносини суб'єктів щодо охорони життя і здоров'я працівників за допомогою встановлення безпечних умов праці. Згідно Закону України «Про охорону праці», норми техніки безпеки і виробничої санітарії розповсюджуються на усіх працюючих [4]. Крім цього законом передбачено, що виробничі будівлі, обладнання, транспортні засоби і всі технологічні процеси мають відповідати положенням нормативно-правових актів з охорони праці на підприємстві.

Як бачимо, безпека праці – складне, різнопланове явище, яке є об'єктом вивчення різних галузей вітчизняної науки. Загальновідомим є факт, що економічне зростання країн не призводить до автоматичного підвищення соціального і економічного рівня. Зміни в характері зайнятості населення, викликані цим процесом призводять до появи більш суворих вимоги до охорони та безпеки праці робітників. У даний час будь-яка цивілізована держава

законодавчо дбає не тільки про проблеми безробіття своїх громадян, але і про створення більш безпечних, кращих умов праці. Зазначимо, що значну роль у всіх сферах сучасного виробництва відіграє науково-технічний прогрес, який зумовлює зміни в засобах і методах праці.

Щодо суті безпеки праці, то її розуміють як комплекс соціально-економічних, організаційних, технічних, лікувально-профілактичних, юридичних засобів і заходів, що спрямовані на збереження здоров'я, високої працездатності громадянина і його життя в процесі трудової діяльності [5, 18].

Отже, можна зробити висновок, що безпека праці є розгалуженою системою юридичних та соціальних засобів, положень та заходів, які спрямовані, в першу чергу, на запобігання появі загроз для життя, здоров'я і працездатності працівників у процесі здійснення своїх професійних обов'язків, і встановлює відповідальність за їх порушення. Метою безпеки праці є збереження здоров'я працівників від негативного впливу факторів виробництва, а також безпечні і сприятливі для організму умови праці, так як відповідні та безпечні умови праці примножують трудовий потенціал працівників, відновлюють їхню працездатність. Належні умови праці призводять до високої продуктивності праці, попереджують перевтому, сприяючи підвищенню соціальної активності і активному способу життя. Зважаючи на це, великого значення набувають організаційні і юридичні форми забезпечення охорони праці.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. С. 141.
2. Бенджамін О. Алі. Основні принципи охорони праці та техніки безпеки. *Інформаційний бюлетень з охорони праці*. 2003. № 3. С. 36-42.
3. Форд Г. *Моя жизнь и мои достижения*. М.: Финансы и статистика, 1989. 235 с.
4. Про охорону праці: Закон України від 14.10.92р. №2695-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12> (дата звернення: 10.05.2021).
5. Тацій І. В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами на охорону праці. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2017. № 2. С. 98-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2017_2_20 (дата звернення: 10.05.2021).